

Inserati se sprejemajo in velja risopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
16 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Donski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Rečne ulice št. 5.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Nekaj o kulturi nemški.

(Dalje.)

Znanstvena in strokovnjaška sedanja doevna literatura je pri Nemcih, posebno pa še pri tistih, ki se za nemce štulijo, in med temi je največ ljudov razne narodnosti, tako plitva, slaba, napačna, da se bi je morali sramovati Nemci in z vso silo zatirati take gobe, če ne, morajo priti ob vse svoje dosedanje zasluženost ime. Ravno zato, ker so se pri njih judje tudi v to stroko, čedalje huje vrvati začeli, postaja vsakdanja nemška literatura tudi tu slabejša in vidno peša, drugi narodi jo prehitajo; k temu pride še mržnja — in recimo tudi kar naravnost — trda glava nemcev za druge jezike, posebno pa še za slovanske. Največ je pa krivo temu to, da začno pisati nekteri, ko so še v lupinah, t. j. v šolah ali so še komaj iz njih izlevali znanstvene in strokovnjaške spise, drugi pa, ko so par ur daleč po železnici vozili se, zemljepisne in narodnostne študije, tretji, ki je enkrat hlev videl od znotraj in polje memogredé, o kmetijstvu in živinoreji, četrti, ki se je komaj komaj izprosil zdravniški diplom, o zdravstvenih razmerah po vsem svetu itd. itd. Nekaj let so zato nemci prišli že skoro pri vsih narodih v tako imé, v kakoršno so nekdanj devali oni Francoze, posebno o zemljepiski in tujem jezikoslovji; „deutsche Gründlichkeit“ (nemška natančnost) je zdaj po nemških listih navaden izraz za „kozle“ v znanstvenem in strokovnjaškem obziru. Lahko bi v dokaz temu navedli tu celo vrsto prav-

drastičnih dokazov, pa nimamo prostora za to. Mislmo, da je z nami vred še marsikdo prepričan se o nemški temeljnosti in učenosti v takih rečeh ter videl, da prvo je povsod le nemštvo, vse drugo mora biti dobro že zato, ker je pisano z nemškim peresom.

Razen svoje ničvrednosti in predrznosti, s katero se po takih spisih kolikaj izučeni, skušeni človek, ki svetá ni samo v knjigah in po kartah videl, za norca ima in za nos vodi za svoj denar, — imajo pa dandanašnji nemški spisi te vrste v sebi še nekaj poseben namea, namreč zaničevanju razpostavljati drug svet, nemški narod pa v zvezde kovati. V ta namen se zgodovina prevrača in pači, število drugih narodov krči, med temi le nemška kultura, nemška obrtnijstvo, rokodelstvo, trgovstvo, nemško iznajdljivost in umetnost, nemška zvestoba, snažnost in delavnost povzdiguje, vse drugo v blato tepta. Ker nemec navadno razen svojega jezika nobenega drugega vsaj temeljito ne zna, najmanj slovanskega, mu je vsak človek, s katerim se ne more pogovoriti, butelj, njegov jezik nič vreden. Naj le bere kdo popotne, zemljepisne in narodopisne članke o slovanskem jugu, ruskih pokrajinah, laških deželah — sploh o takih krajih, kjer ni nemškega jezika, bo videl, kako je tam vse za nič. Nova nemška učenost in strokovnjaštvo ste že preveč judovski, tudi tu gre že za to, da se blago za denar med svet sprča, bodi že kakoršno koli. Saj ni n kjer poročstva, da se bo denar nazaj dal, če bo blago slabo.

Koliko je vredna pa posebno še denarnogospodarstvena ali finančna sedanja literatura avstrijskih in unanjih Nemcev, o tem nam ni treba potratiti besede, to je pokazala kratka a huda zgodovina zadnjih par let. Merda bo take literature tem manj, čem več bode „švindelj“ veljave zgubil. (Memo gredé bodi tu omenjeno, da take literature sad, namreč beseda „švindelj“ nima v slovanskih jezikih še prave vrstaice, le v angleškem je beseda „humbug“ nekaj tacega, — dokaz, da „švindelj“ se je pri Nemcih rodil.)

Ta nemško-judovska „borsna“ in „švindelj“ literatura je pač edina, ki tudi nemško beročim Slovincem vsaj odslej ne bo več nevarna, ker bo imel vsak, kogar mika, o tej stvari že hude skušnje, zato mislimo, da nam ni treba dalje razlagati te vrste literature.

Le še eno besedo o tako zvanih kmetijskih in obrtnijskih nemških časnikih, ki pravijo, da so pisani za poduk kmetovalcem, živinorejcem, rokodelcem in obrtnikom. Recimo, — kar pa po večem gotovo ni — da pisatelj kacega članka res piše svoje skušnje in priporočila drugim, kar je on dobrega skusil, je vendar to nekoliko veljavnosti le za kmetovalce njegovega kraja, k večjemu njegove dežele; saj je očitno, da ni vsako seme, vsako drevo, vsak stroj za vsak kraj, za vsako podnebje, ker druga zemlja — drugo obdelovanje, drug sad. To bi bilo še celó pošteno pisanje. Ali tudi tega ni. Dandanes izdelovalec tega ali onega kmetijskega orodja, tega in onega obrtnijskega stroja, — prodajalec tega in onega

Arbanaška in Arbanasi.

Po česki „Osvěti.“

(Dalje.)

Kar se pa tiče severnih mej arbanaških, mora se razlikovati meja istočna od skadarskega jezera in meja na zapadu med tim jezerom in morjem adrijanskim, ker se ena od druge vrlo razlikujeta. Od jezera skadarskega severoistočno vleče se strmo gorje, poznano obično pod imenom Severne arbanaške planine, ktere se pojedini deli zovejo Žleb planina in Mokra gora, katerih zopet pojedini vrhi nosijo imena: Prokleta gora, Paklen vrh, Bor, Žljev, ki so jako strmi, ter se vzdigujejo 2000 do 2400 metrov nad morjem. To je prirodna ograja Arbanaške na severju, pred katero se je moral sovražnik in ptujec vselej vrniti. Pod to ograjo se je vstavila tudi moč srbska nerazširivši se čez njo, pa tudi ne takrat, ko so srbski vladarji imeli svoj sedež v Duklji, potem v Baru in Skadru. Imeni Prokleta gora in Paklen vrh kažeta po prilici tudi, da je bilo tukaj mnogo težkih borb in nekdanj krvavih glav. To strmo gorje, kateremu zapadni razrastki obkrožavajo goro, iz ktere izvira Lim in kjer se giblje jezero plavsko v okrožji Gusinjem in Plavo, a tema na severju hitita Ibar in Tara

z Drino v Savo, na jugu pa izvira poznata Cjevna, istočni pritoci skadarskega jezera in severni pritoci zedinjene Drine, — to rekel bi neznatno gorje zedinile so velevlasti na kongresu berlinskem kot mejo Črnogorcem. To gorje dosega na jugu ob skadarskem jezeru do zedinjene Drine, a jugoistočno mu razgorje gorje bastričko, do Belega Drina in do njegovega utoka v Črno Drino, ktera dohaja od juga. Po opisu tamošnjih prebivalcev ni nikjer temu gorju kaj podobnega, kar se tiče neprehodnosti, divjosti in pustoše, kar potrjuje tudi to, da tukaj ne vodi nobena cesta, ter se mora iz Peći (Ipek) in Djakove iti v Skader potem čez Prizren in ob Drini. To je edina cesta, ki veže Skader s Kosovo in istočnimi zemljami. Iz Carigrada, Soluna, Romunjske in Macedonije noče se ljudem voziti po železnici do Mitrovice, a od tukaj čez Prizren v Skader, nego ljudje raje potujejo po morju okoli Grške in po jadranskem morju. Ali tudi od morske strani je zveza s Skadrom polna nezdod in potežkc.

Med Skadarskim jezerom in jadranskim primorjem vleče se od severja k jugu nižje gorje, od ktere se pojedini razrastki razhajajo k jezeru skadarskemu in jadranskemu morju; proti Bojani se vse bolj znižuje ter

konečno prelazi v ravan. Gerje to je slično črnogorskemu, iz ktere ga izhaja, pa pri Bojani zopet zginjuje. Del tega zemljišča, Bar, pripada Černej gori, pa tudi drugi del, Uličinj z luko, je v najnovejšem času Turška Črnejgori odstopila. Po zemljopisu počimlje Arbanaška še le iza Bojane, a tudi Črnagora dosiže do Bojane, ali po narodopisju širi se arbanaški živelj tudi za Uličinj, a prva srbska vas na tej strani so Mrkovići.

Gorje severno arbanaško od izvora in gornjega teka Lima vse do Bele Drine in ob zedinjeni Drini do Skadra, dokler dosega s svojimi pritoki, tvori s zemljščem ob Drini prvi del zemljišča arbanaškega, ktere se mora nazvati gornja Arbanaška. Po tej se prostira strmo in nepristopno gorje, ki se vzdiguje 1600 1700 metrov nad morjem, a pojedini vrhi so še višji. Glavno razgorje se vleče od severja do juga ob Črnej Drini in ob gorju Jablanice z vrhunci čez 2000 metrov višine in Bagore vse za jezero ohridsko, kjer iz njenih jugozapadnih razrastkov izvira reka Škumpi, ki teče v jadransko morje, in ktera bi se mogla vzeti za južno mejo srednje Arbanaške. Velik razrastek tega razgorja, Kerubi, pa dalje do morja Ferbuni-planina, proteže se ob zedinjeni Drini smerom k Adriji, tesno do gorja severo-

semena, tega ali onega zdravila ali piče za živino plača podkupljivem nemškemu časniku nekaj, da njegovo orodje ali seme priporoči, in tako se lové kmetovalci in obrtniki, ki zupajoč priporočilo, mislijo si svoje z davki preobloženo stanje zboljšati, brezvestnim špekulantom na limance. Še celó naše poštene „Novice“, ki so že toliko dobrega svetovale našim kmetovalcem, živinorejcem in obrtnikom, so tu in tam kaj neprimernega, slabega celó škodljivega svetovale, ker so se preveč zanesle na poštenost nemških listov, kateri so kaj takega na vso sapo priporočali in v dokaz resnice navajali cele rajde spričeval gospodarjev. Naš kmetovalec je verjel „Novicam“ in poskusil, pa se mu ni sponeslo, zato so zadnji čas „Novice“ bolj previdne in ne verjamejo več vsakemu priporočilu ali gospodarski skušnjji, ktera se v nemških takih listih nahaja. — Toraj tudi ta nemška literatura propada.

O nemškem jezikoslovju omenimo le toliko, da nikakor ne napreduje. Sedanji, posebno časnikarski in druge literature jezik je že godlja iz vseh evropskih in še celó izvan-evropskih jezikov — tako, da nemec že za tisoče in tisoče pojmov v svojem jeziku več besedi nima. To je podobno rimskemu mestu tiste dobé, ko so Rimljani zmagovajoči iz vsega svetá vse skup zlekli in, če manj spoštljivo govorimo, razlogi „starega kramarja“, ki je pokupil blago vseh narodov. Če kdo samo pošteno svojo nemščino zna, take šušmarije ne ume lahko, najmanj pa besede lepo izgovarja. Ker je ta nemščina začela zadajti čas segati tudi v naš domači slovenski jezik in kvariti ga, bo treba še nekaj obširnejših besedi spregovoriti o tej važni zadevi.

(Dalje prih.)

Kmečko gibanje.

Ko je Friederich Schiller pisal: „das eben ist der fluch der bösen that, dass sie fortzeugend stets böses muss gebären“, tačas se pač ljudje še niso toliko s politiko pečali. Ako bi Schiller v naših časih živel, bil bi svoj izrek nekoliko drugače zasukal, kajti v politiki že ni resničen. Nedavno smo videli, kako so

nemško-liberalci začeli ščuvati in razburjati nemške kmete z lažmi, zavijačami, obrekovanjem itd. To je bila gotovo „eine böse that“; pa rodila je vendar dober sad, namreč samosvest in zavednost kmečkega prebivalstva, in kmalo bodo nemški liberalci občutili spoznaje, kakor oni, ki je rekel: „die geister, die ich rief, die werd' ich nimmer los.“ Nemški kmetje v gorenji Avstriji in Štajarski začeli so samostojno misliti, to je pokazal veliki kmečki shod v Lincu, kjer so se prav mirno in možato vedli, ter izražali dobre ideje. Vsacega prijatelja kmečkemu stanu, ki je bil toliko časa zaničevan, ki je moral tolika bremenena prenašati, pa je bil vendar v političnih pravicah prikrajšan, — vsacega prijatelja tega poštenega, delavnega, Bogu in cesarju zvestega stanu mora srčno veseliti, da so začeli kmetje z lastno glavo misliti, da so se začeli zbirati in o svojih potrebah skupno razgovarjati, s skupnimi močmi napredovati.

Liberalni listi se tega gibanja veselé in pravijo, da kmetje zdaj ne bodo več duhovšč ne poslušali, da bodo odslej same liberalce v državni zbor volili. Pa v tem se bodo liberalci močno spekli. Če namreč kmet začne za svoje koristi sam skrbeti, ni mu pri tem vera in duhovščina prav nič na poti, on zavoljo tega ne bo od vere odpadel, ne liberalce postal. Če bi prav kmetje vsled tega pošiljali odslej kmečke posestnike namesto duhovnikov in advokatov v državni zbor, kako škodo ima naša stranka od tega? Preverjeni smo, da tisti kmečki poslanci ne bodo glasovali zoper vero, da ne bodo podpirali liberalnih novotarjev in nazorov. Nasprotno, če bodo hoteli koristi svojega stanu res dobro zastopati in zagovarjati, trčili bodo kmalo ob liberalce, kateri so vedno jude zagovarjali in jih še zagovarjajo, koristi delavnih stanov, kmetov in obrtnikov pa so vedno izdajali ali pa vsaj zanemarjali. Pošteno delo je prišlo popolnem v sužnost kapitala, in to vsled „liberalnih“ postav. Da so se davki kmetom vedno zvikšali, da so se eksekutivne dražbe vedno množile, to je zakrivilo gospodstvo liberalcev, kateri so imeli srce le za svoje pristaše, za uradnike, kapitaliste, judovske bankirje in gründarje, kmet se jim pa ni

smilil, če so mu prav za 5 gl. ves grunt prodali in ga po svetu pognali. Če bodo imeli tedaj kmečki poslanci pravi razum za svojo korist, potem morajo sami od sebe liberalcem nasproti stopiti, in ti se bodo še kesali, da so kedaj prouzročili kmečko gibanje.

Naši konservativni in narodni stranki pa se ni bati kmečkemu gibanju in probujenju, ker jej vest ničesa ne očita, da bi se bila kedaj pregrešila nad kmečkim stanom; nasprotno je našel kmet vedno le med našo stranko svoje zagovornike.

Do zdaj še nemamo nobenega znamenja, da bi bilo kmečko gibanje obrnjeno tudi zoper vero ali zoper duhovščino; zato se nadajamo, da katoliška stvar po tem gibanju ne bo škode trpela. Mi se ne poganjamo za to, da bi morali sami duhovniki v državnem zboru sedeti, dovolj, da jih le nekaj; ako bodo poslanci iz kmečkih posestnikov poleg tega, da zagovarjajo koristi svojega stanu, ostali zvesti sinovi katoliške cerkve, potem konservativna stranka vsled tega gibanja ne bo v ničem na zgubi. Konservativni poslanci so se vedno gorko potegovali za kmečki stan, in čeravno jih liberalni agitatorji na Nemškem zdaj grdo obrekujejo, češ, da so oni krivi višega davka, pokazalo se bo vendar v kratkem, da so nemški liberalci lažljivo poročali, kajti laž ima kratke noge, in potem upamo, se bodo kmetje še tesneje oklenili konservativnih poslancev. Če pa vendar kmetje mislijo, da zamore kmečke koristi le kmečki posestnik najbolje zagovarjati, in če bodo v prihodnje v gorenji Avstriji nekaj takih poslancev volili, ne bomo se mi konservativci tega prav nič ustrašili; kakor doslej, bomo tudi zanaprej kmetom vsako pravico privoščili, ki jim gre, v nadi, da bodo tudi poslanci kmečkemu društvu v Lincu — Bogu dali, kar je Božjega, in cesarju, kar je cesarjevega.

Izjava grofa Taaffeja.

Stalni dopisnik „Politike“ na Dunaji imel je polurno avdijenco pri grofu Taaffeju, o kateri toliko sporoči:

Ministerski predsednik je začel govoriti o

arbanaškega, med kojim teče Drina, ki ne pušča niti toliko mesta, da bi se naredila zraven nje cesta. Cesta iz Prizrena do Skadra je narejena čez gore. Drugi veliki razrastek glavnega razgorja vije se od juga smerom severo-zapadnim in sega do gorja Kerubi. Med obema tema zadnjima gorama šumi reka Matja k morju jadranskemu. Gore tukaj imenovane obsegajo zemlje plemena arbanaškega, Miriditov, po kojeh se vzdigujejo krači, ali strmi razrastki glavnega razgorja. Selo gospodarjev miriditskih nahaja se nad izvorom reke Matje. Dalje se vlečeta tukaj razgorja Martanesa in Kolobarde. Drugi veliki razrastek, Gabar, izhaja na jugu iz glavnega razgorja od Jablanice ter se proteže ob reki Škumbi do jadranskega morja, tvoreči tukaj predgorja Sagi, Pali in Rodoni.

Prelaz k južnej Arbanaške deli zemljišče med rekami Škumbo, nekaj južneje od jadranskega morja ustjem Devolom in glavnim njegovim pritokom Osmo, ki se od utoka imenujeta Remen, Berat in Ergent; bez dvoje je to stari Apsus. To zemljišče se navadno broji k srednji Arbanaškej, ali ta je tako strogo zaprta pogorjem Gabra, da dela in delala je celino za se ter moremo reko Škumbi imenovati njeno južno mejo. Strabo sam je že tukaj razlikoval, veleč: kdor potuje po cesti

egnatinski od Epidamna (Drača), vidi na desno (južno) gore epirotske in na levo ilirske. Via Equatia bila je stara rimska cesta, ki je vodila od Epidamna ali Dyrrhachia (Drača) do morja jadranskega ob Škumbi k Herakleji in Solusu. Že Strabo tedaj je označil Škumbi za južno mejo Epiru in severno Iliriji. Ta v povesti znamenita cesta je služila tudi Bizantincom, pa tudi Srbom in Bolgarom kot pot v Drač, ki je ravno zavoljo tega postal v srednjem veku znamenit. Tistim smerom z nekimi iznikami vodi tudi današnja cesta od Suluna v Monastir; pa prestopivši od tukaj dvoje gorje v Ohrid, vije se dalje ob izvoru Škumpa do Ebasana in sledeča Škumbi do Pekine obrne se na sever do Drača. Cesta ta, ki je pa vendar po dolinah in gorah bila prava steza, vila se je tudi skoz neki del te od prirode zaprte Arbanaške, slavenski element sega tukaj ob cesti za gornji tečaj Crne Drine.

Prelaz delajo tukaj Poliš, Brzeš in Panian, planine med Škumbom in Devolom, razgorje Grama (imenovano tako po svojem najvišjem bregu) ter zapadnim smerom od njega se protežeče razgorje Čaparsko ter strmi na daleč vidljivi Tomoros s svojim razgorjem. Zemljišče to pristopneje je na iztoku prelazom pod pogorjem Morove planine, (nastavek Grama, katerim vodi cesta od gornjega teka Devola k

arbanaškemu Belgradu in Avloni. Ta pristopnost je spremenila tudi tukaj narodopisje, samo v večji meri, nego je to bilo severno od Škumba. Kraj prelaza pod gorjem Gramom nahaja se velika naselbina Cincara s cvetečim mestom Gorico, še večja od tu pa je med Devolom in Osmo pri arbanaškem Belgradu, ter drugi dve malo južneje. Tudi manja naselbina slavenska se nahaja tukaj v ravnini pod Semenom z vasi Novoselom, Roškovicom in Drenovico. Ta kraj prištevamo k južnej Arbanaškej, kterej po narodopisju tudi pripada, dočim gorje Grama pripada po svojem značaju bolj k gorju Pindu, širečemu razrastke svoje po celem južnej Arbanaškej, Tesaliji in severnej Grški.

Kar se tiče naselbin cincarskih, svedoči že pogled na narodopisni zemljevid, da so prišli semkaj skupaj s Slavenci iz romanizirane Dacije, ter se ne dá povestniški drugač tolmačiti. Od ozke proge Arbanaške na iztok in severoiztok zavzima širje prostore vse do črnega in egejskega morja na eni strani in do Donave na drugi strani slavenski ž velj. Cincarske naselbine pa so zaprte elementom arbanaškim, ali samo tamkej, kakor dokazuje zgodovina, dokler je dosegala slavenska moč, ter kjer je ona imela prevago. To ne velja samo o imenovanih naselbinah cincarskih, nego o vseh, od katerih se največja nahaja na iztoku in jugu

kmečkem shodu v Lincu, ter se o njem pohvalno izrazil. Rekel je, da so se kmetje hvalvredno obnašali, in da je veselo znamenje, ako puščajo kmetje strankarske stališča, ter se družijo v dosego gospodarskega napredka. Tisti pa, ki so kmete prvi sčuvati začeli, bili so lažnjivci, kajti cele dežele ne bodo več plačevale, ampak le posamezni v nekterih deželah, kateri so svoje zemljišča zboljšali. Vlada ne more nič storiti, dokler državni zbor glavne svote gruntnega davka ne določi. Da bi se nekterim deželam davek za nekaj odstotkov ponižal, to bi bilo krivično za druge dežele. Za vinograde dolnje Avstrije se je že zdaj davek za 140.000 gl. znižal. Če bi se dolnji Avstriji zdaj spet nekaj odstotkov davka odpustilo, potem bi se posestnikom vinogradov davek dvakrat znižal. Pač pa bo vlada morda nekterim posameznim posestnikom, ki so posebno hudo prizadeti, davek nekoliko olajšala, mogoče je tudi, da še en par let počaka, prej da novi davek v veljavo stopi.

O ministerski krizi je rekel Taaffe, da take ni; čeravno ministri niso vsi ene barve in ene misli, vendar se tako daleč zastopijo, da se krize ni bati. Državnozborska večina naj vlado le podpira, ker ta ima dobro voljo, Čehom pomagati do ravnopravnosti. Veliko novih udov za gospodsko zbornico ne bo imenovanih, in tega tudi treba ni, ker se ustavoverna večina v zbornici že sama drobi. Če bo pa treba, je vladi zmirom lahko mogoče, imenovati novih udov gospodke zbornice, kolikor jih hoče.

Česka univerza se ne more na en hip ustanoviti, tudi sedanja praška univerza se ne dá tako hitro v eno nemško in eno česko razkrojiti. Najbolje bo, da se imenujejo zapored česki profesorji, da se tako naredi podlaga za poznejše popolno česko vseučilišče.

Na konec je Taaffe še o splošni politični situaciji nekoliko spregovoril. Voditelji večine, rekel je, vedo dobro, da on ni prijatelj predrznih korakov. Ko bi šlo za njegovo osebo, bi on pač rad kaj odločnega storil; ker pa on nosi odgovornost za celi sistem, zato neče, da bi se mu pozneje očitalo, da je večino državnega zbora na led speljal. On tedaj prosi potrpljenja, da se celo delo ne pokvari.

Če mu večina neče dalje slediti, naj to

odpove, pa na svojo lastno odgovornost. Vlada je proti desni stranki lojalna, odkritosrčna; on (Taaffe) že vé, kako daleč si sme naprej upati. Stranke pa naj svojih voditeljev nikar preveč ne priganjajo, da jim življenja še bolj ne ožené. Tudi on (Taaffe) mora hoditi trnjevo pot, in le počasi mu je mogoče naprej korakati. On tedaj priporoča potrpljenje, vztrajnost in zmrnost.

Politični pregled.

V Ljubljani 15. januarija.

Avstrijske dežele.

„Politik“ odgovarja na znano izjavo grofa Taaffeja, ki jo priobčimo na drugem mestu, da bodo česki poslanci vsakako zahtevali, da se izvede narodna ravnopravnost na praških visokih šolah, in da bodo nehali sedanjemu vlado podpirati, ako bi jim te želje ne izpolnila. Misli se, da je sam česki klub „Politiko“ pooblastil k tej izjavi, in je toraj silne važnosti, ker bi Taaffejevo ministerstvo ne moglo dalje vladati brez podpore českega kluba. Vsa situacija se zna s tem spremeniti, in vse stranke so v nejasnem, kdo pride za Taaffejem, ali Hohenwart ali Plener — Chlumetzky. Morda se bodo česki poslanci še premislili, prej ko prouzročijo katastrofo padca Taaffejevega ministerstva.

Liberalci so se bojda zavezali, da bodo glasovali vsi zoper **novi gruntni davek**. S tem kažejo posebno tajčpanski poslanci, kako malo jim je za korist svojih volilcev, kajti po novi vcenitvi bi Česka poltretji milijon menj plačevala, ko dozdej, tedaj bi tudi na nemške Pemce menj prišlo. Pa tajčpanski poslanci raje vidijo, da njihov volilci še nadalje več plačujejo, samo da zamorejo vladi situosti delati. To so tisti „ljudski prijatelji“, ki se kot take pusté po vseh svojih listih v nebo povzdigovati! Radovedni smo, kaj bodo nemški Pemci na to vedenje svojih poslancev rekli.

Liberalci pa so polni vesele nade, ker mislijo, da bodo konservativne poslance iz nemških dežel prisilili s svojo agitacijo, da bodo morali z njimi zoper gruntni davek glasovati, in da bodo tako celo postavo vrgli. Zastonj bi bila po tem takem cela gruntna

vcenitev, ki je stala 24 milijonov gl. Za Čehes in za Kranjce pa bi bila to grozna krivica, kajti če bi vse pri starem ostalo, ne bi bilo zgubljenih samo vseh 24 milijonov vcenilnih stroškov, ampak Česka in Kranjska bili bi še nadalje primorani, previsok gruntni davek plačevati. Ustavoverci so vcenitev sami sklenili, večidel so sami cenili, komisija, ki je delo izvršila, vzeta je iz njih srede, — ali ni potem brezglavno, da hočejo svojo lastno delo zavreči.

Sedanja večina hoče le to dokončati, kar so centralisti pričeli, vlada in državni zbor ne moreta celega dela zdaj v koš vreči, ki je toliko milijonov stalo. Če bi se centralistom res posrečilo, dobiti večino zoper glavno svoto gruntnega davka, ter to zavreči, potem bodo dali le sami sebi nezaupnico, ker to je njihovo delo, in Taaffejevo ministerstvo nikakor ni primorano zavoljo tega odstopiti.

Kranjski in česki poslanci pa bodo vsakako morali na to delati, da se potegnejo posledice iz nove vcenitve, in da se tema dvema deželama gruntni davek zmanjša, ker ste bili do zdaj preobloženi, kakor je ustavoverna komisija za gruntni davek sama pripoznala.

Ogerska vlada hoče **davek na kvartete** povišati, in sicer na 15 kr. in 30 kr. od enega snopiča kvart.

V dunajske liste se iz **Ljubljane** telegrafira, da ostane Kaltenegger vendar le še deželni glavar kranjski, in da bo dobil vsakokrat odpust, kedar se snide deželni zbor. Ti možje delajo pač račun brez naših deželnih poslancev, kateri se gotovo zborovanja ne bodo udeleževali, ako bi se to uresničilo.

Vnanje države.

Sv. oče so sprejeli v avdijenci ruska dva velika kneza Sergija in Pavla. Pozneje sta se oba princa še razgovarjala s kard. Jacobini-jem. Poslednji je nedavno dobil visok ruski red. Iz vseh teh prikazni se sme sklepati, da so razmere med Rusijo in med stolico sv. Petra vedno prijaznejše, in da se bo morda dognala pogodba na korist ruskim katolikom, kar bi nas pač močno veselilo. Pri tej priložnosti priporočamo Slovincem vnovič družbo sv. Cirila in Metoda, naj k njej

Janini, ter sega po obeh obročih razgorja Pindovega vse do Grške, broječa več nego 70.000 prebivalcev. Vsa ta naselbina bi imela pripasti Grškej.

Glavni gorski sklop v južnej Arbanaški tvori 2570 met. visoka Zamarina in Mezovo, vrh 1700 met. visok, tudi Zygos zvan, od ktere se razlaze zvezdovito na vse strani razrastki gorski in brzotoke reke v morje šume. Na Mezovu se nahaja glavni prelaz iz Epira v Tesalijo, ozka cesta na temenu gore, ki postaje še le v dolini nekaj širja. Ta cesta veže Janino z Mezovom v Epiru, s Stagnom in Trikalom v Tesaliji. Iz ogromnih razgorij se posebno pokazuje gorje Čike, Himare in Havnije, slavenski Zagorje, katero ime med tem tudi neki drugi ogranci nosijo, ki izhajajo iz sklopa mezovskega. Divje gorje Himare vzdiguje se severno od Korfua do 2000 met. nad valovi morskimi ter sega ob morju do Avlone. To pogorje je stara Akrokeraunija, za katero se je mislilo, kakor tudi za stari Olimp, da ima na njej sedež Zeus, ter Aberia, od ktere je po Hahnovem mnenju dobila Arbanaška svoje ime. Na tem mestu je obala arbanaška tako blizo talijanskej obali obris Akrokeraunije. V gorskem sklopu mezovskem izvirajo pritoci Vjuse ali Vojuse, tekoči k morju jadranskemu,

Bistrici (Haliakmonu in Warasu), ter izlivajoči se v solunski zaliv, na jug pak pritoci Kalame, dalje Arte in Aspropotama, tekočih južnim smerom in Salamorija, ki teče skoz Tesalijo ter se izliva pod Steno v egejsko morje.

Čez omenjeni gorski sklop se ima potegniti nova grška meja in to severno od Mezova, tako da celi vrh Mezovo pripada Grškej, na zapadu pa ima biti meja ob Kalami do egejskega morja, po višinah na izvorom Vjuse ali Vojuse in Bistrice, ki tečete smerom severnim, in izvori Kalame, Arte, Aspropotama in Salamorije, tekočimi smerom južnim in pripadajočimi tudi Grškej; [dalje na iztoku je ustanovljena meja čez Olimp med Salamorijo in Bistrico, vse do njegovih razrastkov pri morju egejskem. Razgorje Pindovo, ki se vzdiguje nad 2000 metrov, tvori tukaj od sklopa mezovskega iztočno mejo južne Arbanaške, zavarajoč jo od Tesalije, ki je razun turške naselbine pri Larisi naseljena z Grci. Grškej prideljen del Arbanaške, ki obsega skoraj ves Epir po sedanjem političnem razdeljenju s trgovinskim središčem južnoarbanaškim, Janino in v strateškiškem pogledu znamenitim mestom Mozovim naseljen je po Arbanasih, z grškim elementom močno pomešanih, ter po Cincarih, kakor je bilo že omenjeno, ki so se naselili

okoli Pinda. Na njihovem zemljišču se nahaja tudi Mezovo in glavni prelaz iz Epira v Tesalijo pod vrhom mezovskim, tudi (naj bode mimogrede opomnjeno) na jugu od jezera janinskega in svetega gaja hrastovega in razglašenega za dobe Herodotove, ter slavnega proročišča Zeusovega v Dodoni. Ni to proročišče vendar bilo grško, nego epijsko, kjer so se dajali odgovori razuu v narodnem, epijskem jeziku, sličnem ilirskemu, tračkemu, daškemu in sedanjem arbanaškemu ter grškemu.

Karakteristično je za Arbanaško, da ima mnogo večih in manjih jezer, od katerih so važnejša: plavsko in skadersko na severju, južno pod razgorjem Suhogorskim in Galičickim, jezera ohridska; Presba, Kentroško jezero, ostrovska, svirinska in kastorska; tukaj se nahajajo tudi reke, ki se gube pod zemljo, pa se na drugem kraju zopet pokažejo. V gorju Pindovem uzrok so podzemne rečice mnogim jezerom, ki odtečejo zopet pod površino; semkaj spada tudi veliko jezero janinsko, kateremu iz severnega dela, tako zvanega jezera lampsitskega, izhaja Kalama, ki se pokaže na površino ali se zopet hitro pod njo povrača ter dalje zopet iz zemlje prihaja; južni del tega jezera pa daje vodo Arti in Aspropotamu.

(Dalje prih.)

pristopijo, da bodo premagali moliti za spreobrnjenje pravoslavnih Slovanov.

Albanski vojvoda Ali Beg je bojda dvignil ustajo in se hoče proglasiti za kneza albanskega. Podal se je že s 600 možmi v Skoplje. Drugi pa menijo, da bo vdaril čez srbsko mejo in tam plenil.

Do **Ircev** so poslali sv. oče pismo, naj bodo zmerni in postavam pokorni; akoravno je njih reč pravična, vendar jim ni dovoljeno, siloma ustaviti se viši oblasti.

Turčini se silno pripravljajo na vojsko. V Dardanelah so razpostavili že 400 torpedov 2000 pa jih še imajo na razpolaganje. Vendar jim ene reči manjka, in to je denarja. V turških blagajnicah je bojda taka suša, da bodo turški vojaki zopet grozno pomanjkanje trpeli, ako pride do vojske.

Črnogorski knez je podaril kato-liški cerkvi v Ulčinju nekaj dragocenih posod in s tem pokazal, da hoče spoštovati enakopravnost katoliškega veroizpovedanja.

Nemci se Francozov še vedno bojé in hočejo svojo zapadno mejo še bolj utrditi. Vojni minister je v nemški zbornici ta predlog s tem zagovarjal, ker se tudi Francozi silno oborožujejo in svojo mejo proti Nemčiji utrjujejo.

Francoska vlada je izrekla, da ne bo Grkom nič pomagala, ako se sprimejo s Turki. — Sicer pa republikanci ne prenehajo s svojimi liberalnimi novotarijami. Tako hoče vojni minister, da bi morali tudi duhovni v vojsko iti, in da glede vojaštva ne bodo imeli nobene prednosti. To se je po drugodi že davno kot nepraktično pokazalo.

S **Srbije** se dogovarja ogerska vlada zaradi železnice iz Pešte v Zemun (Beligrad). Pogodba bo kmalo gotova. Prevzela jo bo bojda banka dežel (Länderbank).

Domače novice.

V Ljubljani, 15. januarja.

(Dr. Vošnjaku) so v seji okrajnega zastopa Kozjanskega kratkovidni ljudje sprožili nezaupnico, freimavrerju in zagrizenemu sovražniku Slov. dr. Forregerju pa zaupnico. Ti ljudje pač nič ne poznajo političnih razmer, sicer bi morali vedeti, da vso nezgodo pri novem zemljišnem davku, zaradi katere se zdaj nekatere dežele pritožujejo, so zadolžili edino le liberalci: dr. Forregerjevega kopita. Oni toraj zaslužijo nezaupnice, ne pa poslanci slovenski, ki so zmerom in povsod gledali le na to, kako bi se zljajšala težka bremena kmetičkega prebivalstva.

(Za volitev v kupčijsko zbornico kranjsko) volilna komisija že priprave dela: kdaj bo volitev, še ni znano, vendar je treba nam pripravljenim biti, da ne bomo prehiteni. Naš nasprotniki se že gibljejo ne le po mestih, marveč tudi po kmetih, kakor se nam iz več krajev poroča. Nadjamo se pa, da tudi narodnjaki ne držé križem rok. Kandidatov si še nobena strau ni izbrala, narodni volilni odbor jih bo že razglasil še o pravem času.

(Popravek) Žrebce za pleme bodo ogle- dovali v Radolici 24., v Kranju 25., v Kamniku 27. in v Ljubljani 29. t. m. Zadajič sta bila Kranj in Radolica po pomoti prestavljena.

(Delo mestne klavnice) bo dobil po sklepu stavbenega in finančnega odseka mestnega odbora ljubljanskega, ki se bo pa prej še v javni seji obravnaval, tukajšnji podvzetnik gosp. Tönnies, ki bo potem posamezna dela oddal domačim mojstrom; on je namreč stavil najcenejšo ponudbo, 15% pod proračunom za vsa

dela, drugi so bili vsi dražji. Klavnica mora po vsem dodelana biti do 1. okt. t. l.

(Prvi sneg) smo dobili v tej zimi v četrtek 13. t. m., pa še ta je le majhen. Z njim je nastopil tudi nekoliko večji mraz in vsak, kdor potrebuje ledu in ga je zdaj že hudo pogrešal, hiti preskrbeti se z njim. Ljubljansko mesto si bo letos prihranilo lep denar, ki ga je druge zime izdalo za pospravljanje snega, kajti zdaj se skoro ni več bati hude zime.

Razne reči.

— Sviti cesar so 200 gl. darovali darovali gasilnemu društvu v Šmariji.

— Slovenska čitalnica v Mariboru naznanja p. n. č. udom, da se priredijo v tem predpustu sledeče veselice: 15. janarija ples, 29. jan. beseda in ples, 19. febr. ples, 1. marca, t. j. na pustni dan ples v kostimih. Začetek vsakokrat ob 1/2 8. uri zvečer.

— Štajarska hranilnica hoče svojim dolžnikom, kateri so že precej dolga poplačali, zdatno polajšati plačevanje s tem, da dovoli ostanek v obrokih poravnati, pa jim procentov nič ne pozviša. Dolžniki se imajo radi tega zglasiti pismeno ali ustmeno pri ravnateljstvu. „Sl. Gosp.“

— Spremebe v Lavantinski škofiji. Za župnike so imenovani čč. gg. Ant. Šibal za Sevnico, Jožef Flek za Lembach, Jak. Pečnik za Podgorje, Ad. Srobotnik za sv. Primoža. Jakob Krušič pride za namestnika v sv. Andrej pri Polzeli.

— Nova obleka za naše vojake. Cesar je že potrdil novo obleko za vojake. Infanterija dobi po dve vrsti gumb na sukovi. Draginci dobodo tudi dve vrsti knofov, in epolete na ramah; namesto plajšča dobodo tudi kožuhe, pa zgubó rudeče hlače, namesto njih dobodo sive. Vsi dragonci dobodo rudeče „aufschlage“, številka polka pa bo vtisnjena v knofe.

— Po novem številjenju ljudstva od 31. decembra 1880 je v Mariboru 15.726 prebivalcev, in sicer v I okraju 999, v II. 3011, v III. 3606, v IV. 1734, v V. 1495 v VI. 2131, v VII. 1764 in v VIII. 1986, med tem delavcev na južni železnici 1487. Vojaki niso všteti. Pred desetimi leti je bilo vseh prebivalcev 12.828, torej je v 10 letih prebivalstvo se pomnožilo za 2898 duš.

— Kamniška čitalnica je imela 6. t. m. svoj občni zbor ter so bili sledeči gg. izvoleni: G. dr. Maks Samec za predsednika, g. Fran Hajek podpredsednik, g. Ivan Stele blagajnik, Ivan Pujman tajnik, drugi odborniki gg. Josip Adamič, Jernej Čenčič, Alojzij Medved, Fran Prohinar, in Georg Slabanja. Namestnika g. dr. Fran Veršec, g. Josip Rode. Dohodkov je imela čitalnica o teku leta 955 glđ. 56 kr. stroškov 927 glđ. 15 kr.

Prijazno vprašanje.

Mestni bobnar ima gotovo nalog, naredbe sl. magistrati oznaniti razumljivo v slovenskem in nemškem jeziku. Sedajni bobnar, vedno brijav, je skoraj da zmirom nerazumljiv. Zakaj se je zamenjal z prejšnjim, kateri je bil svojeje nalagi popolnem kos?

Več poslušalcev.

Priznana izvrstne prave voščene sveče

iz garantirano nepokvarjenega čebelnega voska prodaja

P & R. Seemann v Ljubljani.

Dolenjsko vino,

pravo, nepokvarjeno, najboljše sorte, priporoča se cerkvenim predstojnikom in tudi gostilničarjem, ki hočejo imeti naravno, zdravo pijačo. Pogleda in pokusi se lahko pri gospodu Neuwirthu v Martinčičevi hiši na dunajski cesti v Ljubljani, kjer se tudi vse drugo natančneje izve. Vedro po 11 gl. (1)

Teodor Slabanja,

srebrar v Gorici, ulice Morelli števil. 17,

priporoča vis. častiti duhovščini cerkveno orodje naj-novejše oblike, ki je ima že napravljeno ali je hoče napraviti, kakor se bo želelo, namreč: monstrance, kusto-dije, kelihe ciborije, svetilnice, svečnike altarne, tabernakeljske in štac jonske, kadilnice s kadilnimi čol-

niči, altarne in banderne križe, kanonske table, relikvijarije, kotličice za blagoslovljeno vodo, posode za sv. olje, držala za sveče itd. itd.

Tudi se pri njem staro cerkveno orodje v ognju posrebrni, pozlati, izčisti in popravi; zavezuje se tudi, da bo vse po poslanih narisih, kakor se mu blagovoli naročiti, v kar naj bolj mogoče kratkem času in po nizki ceni izgotovil. (2)

Na blagovoljna vprašanja se radovoljno odgovarja in vsako blago dobro shranjeno in poštnine prosto pošlja

Vabilo na naročbo

Katol. misijonskega lista

(Katholische Missionen) za leto 1881.

Izhaja na vsaki mesec snopič 3—4 pol. Cena celega letnika v bukvarni je 2 gl. 40 kr.; po pošti poštnine prosto prejem pa 3 gl. 10 kr.

List izhaja v nemškem jeziku ter je edini obširni časnik, ki pripoveduje rast in napredek katol. Cerkev ter trpljenje in delovanje naših katol. misijonarjev. V prelepih podobah predoči marsikaj zanimivega.

Skoraj nobenega lista ne moremo z boljšo vestjo prečastiti duhovščini in vernemu ljudstvu priporočevati, kakor imenovani misijonski list. Kdor je vnet za osodo in napredek sv. Jezusove Cerkve na zemlji, bo gotovo želel izvedeti, kaj se godi in dela za katol. Cerkev v deželah južnega in severnega zemeljskega tečaja in na njenim ravniku — sploh na otokih nevernikov, kakor jih prerok imenuje.

Ker se brez teh misijonskih poročil malo vé, kaj se med neverniki za našo sv. vero godi, in ker se ne le duhovščina, ampak tudi naše verno ljudstvo za katol. misijone živo zanima, se nadejamo mnogo naročnikov, ter si bomo prizadevali jim, kolikor moč, naglo postreči.

Katol. bukvarna

(3) na stolnem trgu št. 6.

Enako se pri nas lahko naročajo, ter ne stanejo nič več kakor po pošti razni bogoslovski in lepoznavski mesečni listi, kakor Linzer theol. Quartalschrift, Innsbrucker Zeitschrift für kathol. Theologie, Stimmen aus Maria Laach, i. dr.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.